

Ένωση Προφορικής Ιστορίας

ΕΝΩΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (Ε.Π.Ι.)
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΚΠΑ)
ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ-Ethnofest

7ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Διάλογοι μεταξύ Προφορικής Ιστορίας και Τέχνης: Οι προφορικές αφηγήσεις στον κινηματογράφο και το θέατρο

Αθήνα, 27-29 Νοεμβρίου 2026

Η σχέση προφορικής ιστορίας και κινηματογράφου ξεκινάει από τις απαρχές σχεδόν της δημιουργίας του πεδίου της προφορικής ιστορίας. Η ταινία του Claude Lanzmann *Shoah* (1985) αποτελεί το πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα της σχέσης αυτής. Ήδη από τις απαρχές της δημιουργίας των μεγάλων ψηφιακών συλλογών για την ιστορία του Ολοκαυτώματος, όπως το αρχείο του Στήβεν Σπύλμπεργκ (VHA/USC Shoah Foundation), είχε προβλεφθεί κατά τη συλλογή των προφορικών μαρτυριών η άδεια χρήσης τους με σκοπό την κινηματογραφική παραγωγή.

Αντίστοιχα προφορικές μαρτυρίες αξιοποιούνται στο θέατρο. Ειδικότερα, το Θέατρο-Ντοκουμέντο (Documentary Theatre) ή Θέατρο του Γεγονότος (Theatre of Fact), που έχει τις απαρχές του στις πρώτες δεκαετίες του 20ού αι. αναπτύσσεται κυρίως τη δεκαετία του 1960, όταν συνδέεται με τις ευρύτερες πολιτικές κινητοποιήσεις της περιόδου όπως αυτές εκφράστηκαν στα διαφορετικά δυτικά κράτη – στη Γαλλία τον Μάη του '68, τα φοιτητικά κινήματα στο Βερολίνο και στη Φρανκφούρτη και στις Η.Π.Α. Ως πολιτικό θέατρο επιδίωκε να αναδειξεί ιστορικά γεγονότα περιλαμβάνοντας εναλλακτικά ντοκουμέντα και εμπειρίες, να αμφισβητήσει αποφάσεις και να ανατρέψει παγιωμένες αντιλήψεις. Το συγκεκριμένο είδος γνωρίζει νέα άνθηση παγκοσμίως από τη δεκαετία του 1990 και μέχρι σήμερα, επινοώντας σύγχρονες παραλλαγές, οι οποίες εντάσσονται στην ευρύτερη κατηγορία του λεγόμενου Θεάτρου του Πραγματικού (Theatre of the Real).

Από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα ο κινηματογράφος και το θέατρο συγκλίνουν με την προφορική ιστορία στην τάση να υπερβαίνουν την ιστορική λογική σύμφωνα με την οποία οι προφορικές μαρτυρίες αντιμετωπίζονται μόνο ως πηγή τεκμηρίωσης του παρελθόντος. Ολοένα και περισσότερο στρέφουν το βλέμμα στην υποκειμενικότητα, στα συναισθήματα, σε όλες τις αισθήσεις και εκφράσεις που εμφιλοχωρούν στις προσωπικές αναμνήσεις των ανθρώπων, διαμορφώνοντας ταυτόχρονα νέες αφηγήσεις για το παρελθόν και πολλαπλά καθεστώτα ιστορικότητας. Τα αφηγηματικά μέσα που διαθέτει ο κινηματογράφος και το θέατρο προκαλούν ρωγμές σε γραμμικές αφηγήσεις και φέρνουν τη μνήμη στο προσκήνιο. Ταυτόχρονα νέα υποκείμενα αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο στη σκηνική πράξη. Η αλληλεπίδραση της προφορικής ιστορίας με τον κινηματογράφο και το θέατρο έχει προκαλέσει αλλαγές τόσο στην ιστοριογραφία όσο και στην τέχνη.

Το 7^ο διεθνές συνέδριο της Ένωσης Προφορικής Ιστορίας φιλοδοξεί να διερευνήσει αυτές τις αλλαγές, όπως και να ανοίξει έναν ουσιαστικό διάλογο μεταξύ ερευνητών/ερευνητριών και των καλλιτεχνών του κινηματογράφου και του θεάτρου με σκοπό να αναδειχθούν οι όψεις της ενσωμάτωσης προφορικών μαρτυριών στην κινηματογραφική και θεατρική πράξη καθώς και οι συνεπαγωγές της στο μετασχηματισμό της ιστορικής αφήγησης.

Το συνέδριο θέτει τα εξής ερωτήματα:

- Πώς οριοθετείται και νοηματοδοτείται η προφορική μαρτυρία στον κινηματογράφο και το θέατρο;
- Με ποιον τρόπο πραγματεύεται ο κινηματογράφος τη μνήμη και τη διαμεσολάβηση της μαρτυρίας από τη μνήμη στην κινηματογραφική αφήγηση;
- Ποιες δυνατότητες δίνει η φιλική αναπαράσταση στην πραγμάτευση του παρελθόντος; Η πολυαισθητηριακή εμπειρία και η χρήση μιας πολλαπλότητας μέσων (ήχος, εικόνα, φωνή, αφήγηση) ποιες δυνατότητες ανοίγει για την αναπαράσταση του παρελθόντος;
- Ποια δεοντολογικά ζητήματα εγείρει το μοντάζ των προφορικών μαρτυριών;
- Σηματοδοτεί η ενσωμάτωση μαρτυριών μια νέα ιστορικότητα ή μια στροφή στον ρεαλισμό και στην θετικιστική αναπαράσταση;
- Αμφισβητούν οι καλλιτέχνες με το έργο τους την αυθεντία του δημιουργού γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ θεατή και ηθοποιού, βιωμένης εμπειρίας και ερμηνείας;
- Ποια είναι τα πολιτικά διακυβεύματα της χρήσης προφορικών μαρτυριών στον κινηματογράφο και στο θέατρο;
- Ποια είναι τα μεθοδολογικά διακυβεύματα της χρήσης προφορικών μαρτυριών στις προαναφερόμενες μορφές τέχνης;
- Ποιοι είναι οι περιορισμοί της οπτικοακουστικής αναπαράστασης;

Θεματικοί άξονες που προτείνονται:

- Μεταναστευτική και προσφυγική εμπειρία
- Γενοκτονία και Ολοκαύτωμα
- Κατοχή, Αντίσταση, Εμφύλιος
- Δικτατορία
- Μεταπολίτευση
- Κινηματογραφώντας την κρίση
- Εθνοτικές ταυτότητες
- Φύλο, σεξουαλικότητα, ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα
- Εργασία-εργασιακές σχέσεις
- Σχέση μνήμης και φιλικής/θεατρικής αναπαράστασης
- Χρήση αρχείων οπτικοακουστικών μαρτυριών
- Θέατρο, κινηματογράφος και εκπαίδευση

Οι γλώσσες του συνεδρίου είναι η ελληνική και η αγγλική. Οι ενδιαφερόμενες και οι ενδιαφερόμενοι να συμμετάσχουν στο συνέδριο θα πρέπει να αποστείλουν **τίτλο και περίληψη 250 λέξεων** της προτεινόμενης ανακοίνωσης καθώς και ένα **σύντομο βιογραφικό** μέχρι και τις **30 Ιουνίου 2026** και στις δύο ηλεκτρονικές διευθύνσεις hantzaro@aegean.gr και mariavlachaki@yahoo.gr

Οργανωτική επιτροπή:

Κωνσταντίνος Αϊβαλιώτης (Ethnofest, Πανεπιστήμιο Αιγαίου)

Μαρία Βλαχάκη (ΕΠΙ, ΑΠΘ)

Κώστας Γιαννακόπουλος (ΕΠΙ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου)

Γιάννης Κουκμάς (ΕΠΙ, Κοινωνικός Ανθρωπολόγος)

Μαίρη Κυαμέτη (ΕΠΙ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου)

Δήμητρα Λαμπροπούλου (ΕΚΠΑ)

Κωνσταντίνα Μπάδα (ΕΠΙ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)

Αννίτα Πρασά (ΕΠΙ, Γ.Α.Κ. Μαγνησίας)

Ποθητή Χαντζαρούλα (ΕΠΙ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου)

Επιστημονική επιτροπή

Κωνσταντίνος Αϊβαλιώτης (Ethnofest, Πανεπιστήμιο Αιγαίου)

Αντώνης Αντωνίου (ΕΑΠ)

Ρίκη Βαν Μπούσχοτεν (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας)

Ζωή Βερβεροπούλου (ΑΠΘ)

Κώστας Γιαννακόπουλος (ΕΠΙ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου)

Μάρθα Κατσαρίδου (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας)

Μαριλένα Κουκούλη (Πολιτιστική διαχειρίστρια)

Δήμητρα Κόφτη (Πάντειο Πανεπιστήμιο)

Δήμητρα Λαμπροπούλου (ΕΚΠΑ)

Έλλη Λεμονίδου (Πανεπιστήμιο Πατρών)

Κωνσταντίνα Μπάδα (ΕΠΙ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)

Αθηνά Πεγκλίδου (ΑΠΘ)

Εσθήρ Σολομών (ΑΣΚΤ)

Εύα Στεφανή (ΕΚΠΑ)

Ποθητή Χαντζαρούλα (ΕΠΙ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου)